

سخنرانی مولانا دکتر جواد نوربخش

تصوف مکتب عرفان عملی است و بر دو اصل مهم استوار است: یک، وحدت وجود. دو، جوانمردی. این یک مکتبی است که مغز همه ادیان است. و این مکتب عرفان آریایی یا حکمت خسروانی ایران است. وحدت وجود: خلاصه این است که یک وجود مطلق، به جز یک وجود مطلق هیچ کس نیست. تمام موجودات تظاهرات این وجود مطلق‌اند. اگر بخواهیم با کلمات اسلامی توجیه کنیم، کما این که بزرگان ما چه می‌کردند وجود مطلق را هو می‌گیریم.

الله، مجمع صفات و انوار هوست. معنی اللهی که ما می‌گوییم، با اللهی که عربها می‌گویند فرق دارد. الله ادیان سامی یک انسان پر قدرتی است که بالای آسمان قرار دارد تا عرش و ترتیب کائنات را می‌دهد. تقریباً یک سلطان قادریست که هرچه بخواهد می‌کند و رفتار و اخلاقش هم تقریباً نمونه‌برداری از خود انسان‌هاست. غضب می‌کند، دستور قتل میدهد، به جهنم می‌برد. و این جور چیزها.

خدای درویشان نه دستور قتل میدهد، نه غضب می‌کند. الله در نظر درویشان نور وجود مطلق است، که به نور او - الله - آفرینش برپاست. بنابراین همه کائنات انوار وجود مطلق‌اند. و چون موجودات مظاهر انوار الله هستند، درویش سعی می‌کند برای این که عشق به حق را نشان بدهد، به مظاهر آن نور وجود، که موجودات هستند، عشق می‌ورزد و خدمت می‌کند. این موجودات و مظاهر موجودات فعل و انفعالاتی هم بین خودشان دارند. جنگ می‌کنند، قهر می‌کنند، خوب فکر می‌کنند، بد فکر می‌کنند. این‌ها ربطی به وجود مطلق ندارد. این‌ها همه مربوط به این تعیناتی است که روی هم فعل و انفعال دارند. اینها هیچ ربطی به خدا ندارد. هر کاری که پیش می‌آید در کائنات، بشر که نمی‌فهمد، به خدا نسبت می‌دهد. ولی چون فهمید دیگه کار خدا کمتر می‌شود. بنابراین وجود مطلق منزله است از این که به این موجودات دستور بده چکار بکنند، بی‌نیاز است از این حرفها. و درویش سعی می‌کند که با یاد وجود مطلق، من و ما، تعین خودش را از بین ببرد و به وجود مطلق ملحق بشود.

از بایزید: آمدند در منزلش بایزید را خواستند. بایزید در را باز کرد. گفت چکار دارید؟ گفت: بایزید را می‌خواهم. بایزید فرمود: من سی سال است که از او خبر ندارم. این است درویشی. هرکس مدعی شد، هرکس من و ما گفت، این راه را عوضی آمده. هرکسی می‌خواهد چیزی بشود در این راه، راه را عوضی آمده. این راه، نهایتش نیستی و بی‌من و مائی است. حالا از ما گفتن، از شما هم نشینیدن!

یا حق